

"קריאה מהנה!"

תוכנית לקידום שטף הקריאה

מדריך למורה

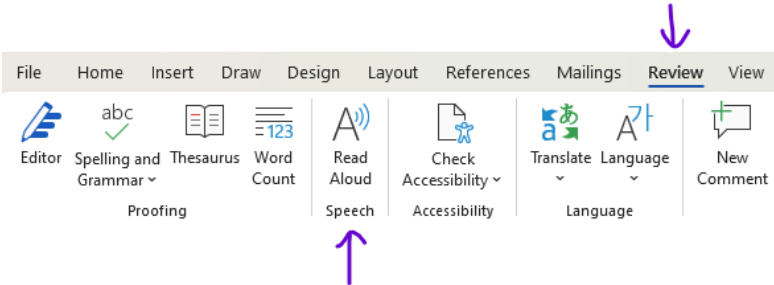
- ◀ שם הטקסט: **איך הפכה "בולען" למילת השנה?**
- ◀ מאת: דרור ניר קסטל
- ◀ לקוח מתוך כתב העת "סימניה".
- ◀ מספר מילים: 78
- ◀ מבנה רטורי: סיבה ותוצאה

מטרות ההתערבות

1. הרחבת ידע עולם, ידע לשוני ואוצר מילים
2. הנאה מקריאה ועירור הסקרנות
3. תרגול מיומנויות קריאה בדגש על שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

מהלך הפעילות

טרומ קריאה	<ol style="list-style-type: none">(1) הפקת מידע מתמונות: תמונה של בולען בנתיבי איילון ותמונה של בולען בים המלח.(2) הפקת מידע מכותרת: פירוש מילה באמצעות מילה דומה מאותה משפחת מילים.(3) עירור סקרנות חשיבה – יר"ל (KWL): מה אתם יודעים על הבולענים? מה עוד הייתם רוצים לדעת על בולענים?(4) הטרמה של אוצר מילים: באמצעות תשבץ(5) הטרמת תוכן: קריאת קטע מידע קצר "הידעת?!"
במהלך הקריאה	<p><u>שלב 1:</u> האזנה להקראה קולית (בידי המורה או באמצעות קריינות דיגיטלית) תוך ליווי הקריאה באצבע ובמבט.</p> <p>שימו לב! מוצעות שתי גרסאות של הטקסט: בכתיב מלא ללא ניקוד ובניקוד מלא. בכיתות ד-ו נצפה שרוב התלמידים יקראו טקסט מסוג זה ללא הסתייעות בניקוד. ניתן להציע את הטקסט המנוקד. לתלמידים שעדיין נשענים על הניקוד בקריאתם.</p> <p><u>נגישות אוריינית:</u> ניתן ליצור הקראה קולית דיגיטלית באמצעות אוטאר או באמצעות ההקראה הקולית ב־word. ראו הסבר בצילום המסך.</p>

 <p><u>שלב 2</u>: קריאה עצמית ראשונה. הנחיה למיקוד הקשב בתוכן, בניטור הבנה ובהקפדה על הדיוק בקריאה.</p>	
<p>1) השלמת קלוז עם מחסן מילים (קיימת גרסה מנוקדת ולא מנוקדת). עבור תלמידים המסוגלים להשלים את הקלוז ללא המחסן, מומלץ להסיר אותו.</p> <p>2) שאילת שאלות לניטור הבנה: שאלות העוסקות בהבנת הרעיונות המרכזיים בטקסט. התלמידים יכולים להיעזר בבנק השאלות. עבור תלמידים מתקשים אפשר להוסיף מחסן של שאלות ולהנחות אותם להתאים את השאלה לפסקה המתאימה. למורה, השאלות לפי סדר הפסקות:</p> <ul style="list-style-type: none"> 👉 פסקה 1: מהם בולענים? 👉 פסקה 2: כיצד נוצרים בולענים בים המלח? 👉 פסקה 3: כיצד נוצרים בולענים בכבישים? 👉 פסקה 4: מדוע נבחרה המילה "בולען" למילת השנה של האקדמיה ללשון העברית? <p>3) שאלה מסכמת הדורשת היסק והכללה: מהו הנושא של כל הטקסט? על מה בעיקר מדובר בו? הזדמנות לתרגל עם התלמידים את האבחנה בין הכללה לפרטים. זוהי שאלה סגורה. יש בה מסיחים המתמקדים בפרטים בפסקה מסויימת, ויש תשובה אחת (א) המתארת את נושא הטקסט בהכללה.</p> <p>4) ארגון המידע בתרשים הממחיש קשר של סיבה ותוצאה: התלמידים מתבקשים לאתר את מילות הקישור המציינות קשר של סיבה. בשלב הבא המטרה היא להיעזר במילות הקישור שסימנו כדי לאתר את שלוש הסיבות להיווצרות הבולענים.</p>	<p>לאחר הקריאה</p>

התאדות של מים בחללים התת־קרקעיים	בעקבות	
עבודות בכבישים	בגלל	בולענים נוצרים
פיצוץ של צינור	רחוצאה מ	

אפשר להוסיף "כרטיס יציאה" מן הטקסט דרך הרחבת **עולמות של ידע**.

(1) חפשו במרשתת סרטונים ו/או תמונות בנושא היווצרות בולענים.
אפשר להפנות את התלמידים לאתר [אאוריקה – האנציקלופדיה של הסקרנות](#)

(2) העלו את התמונות והסרטונים ללוח פדלט שיתופי: ציינו מאיפה לקחתם את התמונה או הסרטון והוסיפו תיאור קצר.

תרגולי קריאה – לשיפור מהירות ודיוק הקריאה

קריאה חוזרת תוך הקלטה ומדידת זמן + מעקב בתרשים.
אפשר להציע לתלמידים להיעזר בהקלדה הקולית בוורד במהלך הקריאה.
הטקסט שיקראו יכתב אוטומטית וישמש לאחר מכן כבקרה על הדיוק בקריאתם.
הנחו אותם לעבור עליו ולסמן מילים שלא קראו נכון.
*יש להביא בחשבון כי לעיתים מנגנון ההקלדה הקולית אינו מדויק.
חשוב כי ההקראה של הטקסט תיעשה בקול רם וברור ובסביבה שקטה.

Dictate

פיתוח וכתובת התוכנית

ד"ר לימור קולן, מפמ"ר עברית בגיל הרך וביסודי

ד"ר אפרת קוצר, מדריכה ארצית, צוות הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות הפדגוגית, אגף שפות

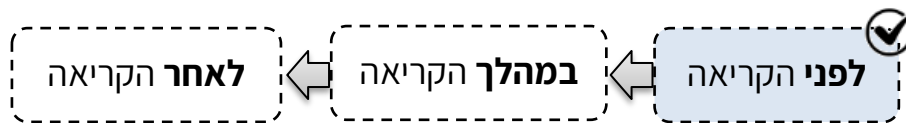
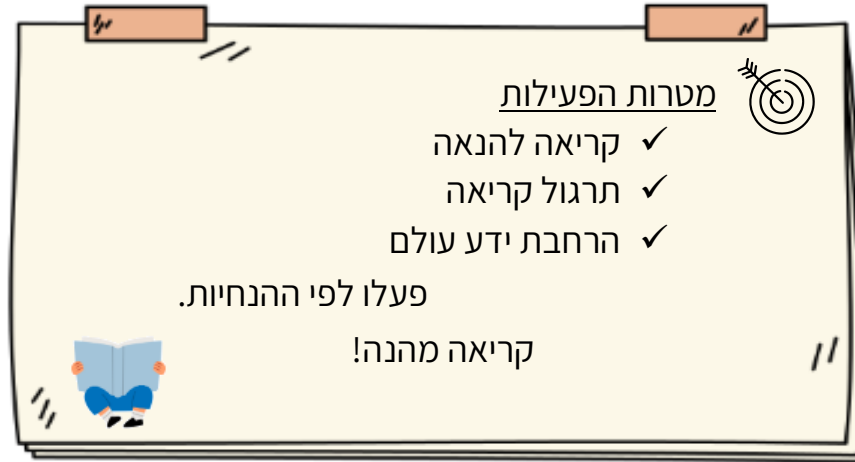
ערכת לשון וייעוץ פדגוגי: ד"ר אנה ענבר, מדריכה ארצית, צוות הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות

הפדגוגית, אגף שפות

תשפ"ה 2024

קריאה מהנה! תלקיט לתרגול שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

איך הפכה "בולען" למילת השנה?

(1) התבוננו בתמונות של הבולענים:

בולען שנפער בכביש.

[צילום: נתיבי איילון](#)

בולען שנפער בחוף ים המלח.

[צילום: זאב שטיין, מתוך אתר פיקיויקי](#)

קריאה מהנה! תלקיט לתרגול שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

2) קראו את **כותרת הטקסט**: איך הפכה "בולען" למילת השנה?

א. מה השורש של המילה "בולען"?

משפחת מילים היא קבוצת מילים החולקת **שורש משותף**.

אותיות השורש המשותפות מופיעות באותו סדר בכל המילים במשפחת המילים. המילים במשפחה בעלות משמעות קרובה.

ב. האם אתם יכולים לחשוב על מילים נוספות מאותה משפחה?

כתבו אותן כאן:

ג. השלימו בעזרת המילה המתאימה מאותו השורש:

הבולען הוא בור ה- את מה שנמצא מעליו.

כדי למצוא פירושה של מילה לא מוכרת ננסה לחפש מילה דומה מאותה משפחת מילים, החולקת אותו שורש.

3) השלימו:

מה אתם יודעים על בולענים?
<hr/> <hr/> <hr/>

מה עוד הייתם רוצים לדעת על בולענים?
<hr/> <hr/> <hr/>

4) לפניכם תשבץ ובו מילים מתוך הטקסט. השלימו אותו.
היעזרו באוצר המילים למטה.

← מאוזן

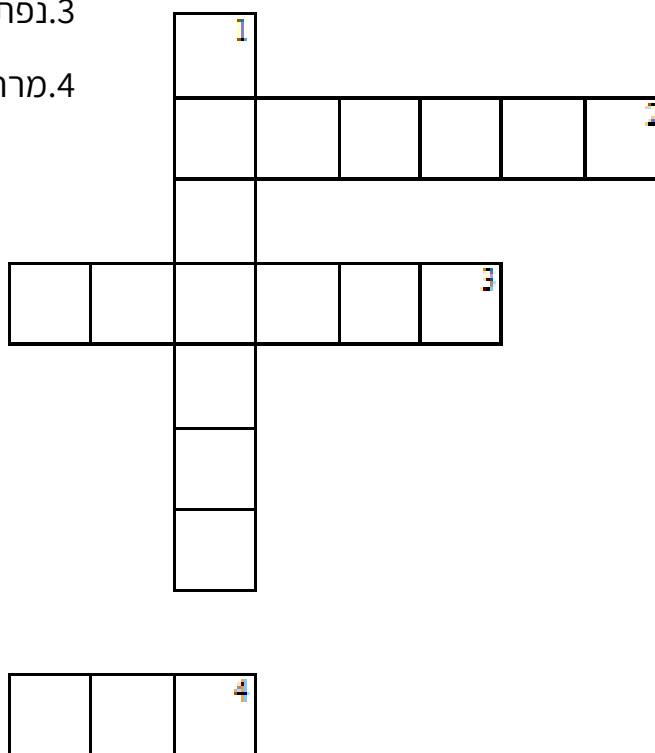
↓ מאונך

2. הפיכת המים לאדים

1. מתחת לאדמה

3. נפתחים

4. מרחב שאין בו דבר, מקום ריק

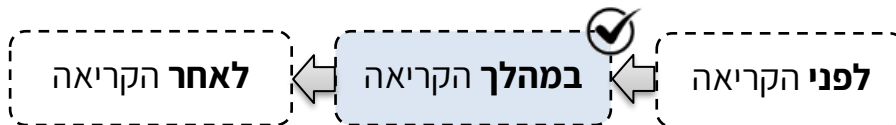
אוצר המילים: חלל | התאדות | נפערים | תת קרקעי

5) קראו את קטע המידע הבא:

הידעת?!

לקראת יום העברית תשפ"ג הזמינה האקדמיה ללשון העברית את הציבור לבחור את מילת השנה. בהצבעה השתתפו אלפים רבים. מתוך עשרות רבות של הצעות שהגיעו מן הציבור מילת השנה שנבחרה היא המילה **בולען**.

האזינו לכתבה המוקראת לכם בידי המורה או באמצעות [הקראה קולית דיגיטלית](#).

במהלך ההאזנה **חשוב שתלוו את הקריאה** באצבע ובמבט.

כעת תורכם, קראו את הטקסט בעצמכם.

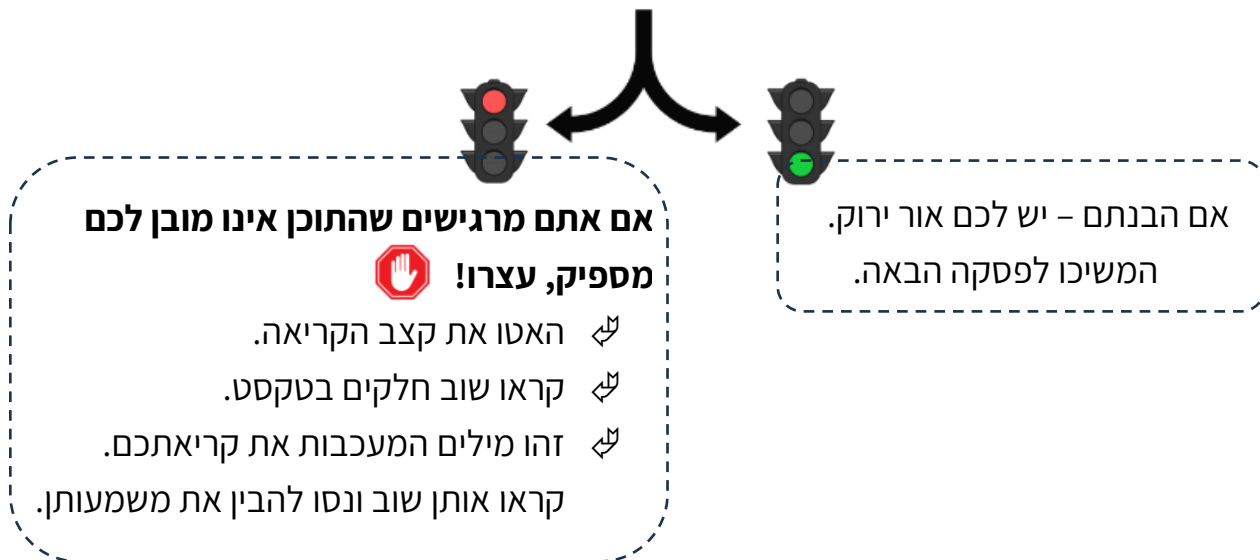
בקריאתכם הקפידו על **הדיוק** בקריאה. אין צורך למהר!

קראו בקצב המאפשר הבנה.

במהלך הקריאה התמקדו בתוכן:

בסיום כל פסקה שאלו את עצמכם: מה הבנתם? על מה מסופר בפסקה?

?שאלה מנחה: בקריאתכם חפשו תשובה לשאלה: היכן נמצאו בולענים?

קריאה מהנה! תלקיט לתרגול שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

איך הפכה "בולען" למילת השנה?

מאת: דרור ניר קסטל

בזמן האחרון אנו שומעים רבות על בולענים – בורות גדולים הנפערים פתאום בקרקע.

עד לא מזמן הייתה התופעה קשורה בעיקר לים המלח. הבולענים נוצרו בעקבות התאדות של מים בחללים התת־קרקעיים.

בתקופה האחרונה אנחנו שומעים יותר ויותר על בולענים שנוצרו בתוך הערים בגלל עבודות בכבישים או בגלל פיצוץ של צינור. אחד המפורסמים שבהם הוא בולען שנפתח בנתיבי איילון שבתל אביב וגרם לסגירת הכביש לכמה שבועות.

בעקבות התגברות התופעה הפכה המילה "בולען" למילת השנה של האקדמיה ללשון העברית.

לקוח מתוך: כתב העת "[סימניה](#)".

פירושי מילים

נפערים – נפתחים

התאדות – הפיכת המים לאדים

תת קרקעי – מתחת לאדמה

חלל – מרחב שאין בו דבר, מקום ריק

קריאה מהנה! תלקיט לתרגול שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

איך הפכה "בולען" למלת השנה?

מאת: דרור ניר קסטל

בזמן האחרון אנו שומעים רבות על בולענים – בורות גדולים הנפְערים פְתאום בקרקע.

עד לא מזמן הייתה התופעה קשורה בעקר לים המלח. הבולענים נוצרו בעקבות התאדות של מים בחללים התת־קרקעיים.

בתקופה האחרונה אִנחנו שומעים יותר ויותר על בולענים שנוצרו בתוך הערים בגלל עבודות בכבישים או בגלל פצוץ של צנור. אחד המפרסמים שבהם הוא בולען שנפתח בנתיבי אילון שבתל אביב וגרם לסגירת הכביש לכמה שבועות.

בעקבות התגברות התופעה הפכה המלה "בולען" למלת השנה של האקדמיה ללשון העברית.

לקוח מתוך: כתב העת "[סימניה](#)".

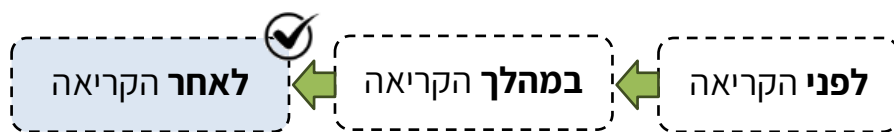

פירושי מילים

- נפְערים – נפתחים
- התאדות – הפיכת המים לאדים
- תת קרקעי – מתחת לאדמה
- חלל – מרחב שאין בו דבר, מקום ריק

קריאה מהנה! תלקיט לתרגול שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

לאחר קריאת הכתבה נעמיק בהבנת הרעיונות שבה, נחקור מילים ונתרגל קריאה.

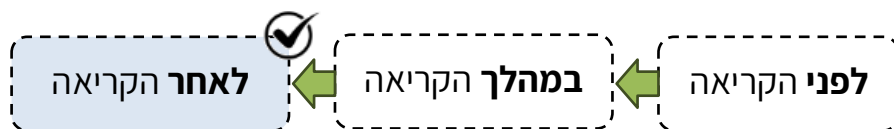
1) **קלז:** השלימו את המילים החסרות לפי הכתוב בטקסט.

איך הפכה "בולען" למילת השנה? מאת: דרור ניר קסטל

בולענים הם _____ גדולים ה_____ פתאום בקרקע.
עד לא מזמן נראתה התופעה בעיקר ב_____. הבולענים נוצרו
בעקבות _____ המים בחללים התת־קרקעיים.
לאחרונה אנחנו שומעים יותר ויותר על _____ שנוצרו בתוך הערים בגלל
עבודות ב_____ או בגלל פיצוץ של _____ אחד.
המפורסמים שבהם הוא הבולען שנפער בנתיבי איילון ב_____.
בעקבות _____ התופעה הפכה המילה " _____ " למילת
השנה של ה_____ ללשון העברית.

מחסן מילים: התגברות, תל אביב, כבישים, בולענים, ים המלח, בורות, בולען, אקדמיה, נפערים, התאדות, צינור

קריאה מהנה! תלקיט לתרגול שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

לאחר קריאת הכתבה נעמיק בהבנת הרעיונות שבה, נחקור מילים ונתרגל קריאה.

1) **קלוז:** השלימו את המילים החסרות לפי הכתוב בטקסט.

איך הפכה "בולען" למילת השנה? מאת: דרור ניר קסטל

בולענים הם _____ גדולים ה _____ פתאום בקרקע .

עד לא מזמן נראתה התופעה בעקר ב _____ . הבולענים נוצרו בעקבות _____ המים בחללים התת קרקעיים.

לאחרונה אנחנו שומעים יותר ויותר על _____ שנוצרו בתוך הערים בגלל עבודות ב _____ או בגלל פצוץ של _____ . אחד המפרסמים שבהם הוא הבולען שנפער בנתיבי אילון ב _____ .

בעקבות _____ התופעה הפכה המלה " _____ " למלת השנה של ה _____ ללשון העברית.

מחסן מילים: התגברות, תל אביב, כבישים, בולענים, ים המלח, בורות, בולען, אקדמיה, נפצרים, התאדות, צנור

קריאה מהנה! תלקיט לתרגול שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

2) חברו שאלה על כל קטע בטקסט. השתדלו לחבר שאלות שהתשובה להן תתמקד בנושא המרכזי. היעזרו בבנק השאלות למטה.

איך הפכה "בולען" למילת השנה?

מאת: דרור ניר קסטל

בזמן האחרון אנו שומעים רבות על בולענים – בורות גדולים הנפערים פתאום בקרקע.

שאלה:

עד לא מזמן הייתה התופעה קשורה בעיקר לים המלח. הבולענים נוצרו בעקבות התאדות של מים בחללים התת קרקעיים.

שאלה:

בתקופה האחרונה אנחנו שומעים יותר ויותר על בולענים שנוצרו בתוך הערים בגלל עבודות בכבישים או בגלל פיצוץ של צינור. אחד המפורסמים שבהם הוא בולען שנפתח בנתיבי איילון שבתל אביב וגרם לסגירת הכביש לכמה שבועות.

שאלה:

בעקבות התגברות התופעה הפכה המילה "בולען" למילת השנה של האקדמיה ללשון העברית.

מה? מי? איזה? מהו? מהם? (הגדרה)

היכן? / איפה? (מקום)

מתי זה קרה? (זמן)

מדוע זה קרה? (סיבה)

כיצד זה קרה? (אופן)

כמה? (כמות)

בנק לאומי

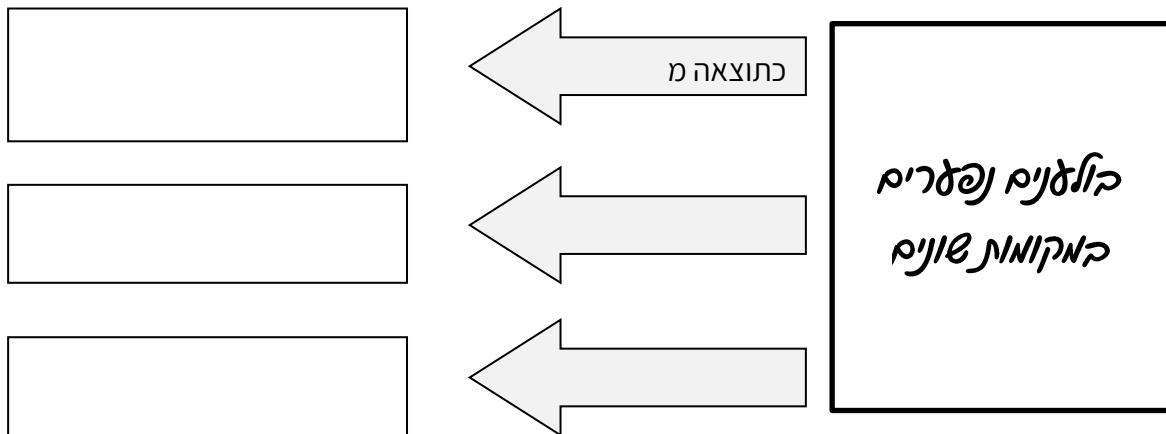
קריאה מהנה! תלקיט לתרגול שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

3) מהו הנושא של הטקסט? על מה בעיקר מדובר בו?

- א. התגברות תופעת הבולענים בארץ
- ב. הסיבות להיווצרות בולענים בים המלח
- ג. הסיבות להיווצרות בולענים בכבישים
- ד. התחרות של האקדמיה ללשון העברית

4) סיבה ותוצאה בתרשים:

- א. סמנו בטקסט מילות קישור המציינות קשר של סיבה.
- ב. בטקסט מובאות שלוש סיבות להיווצרות בולענים. השלימו אותן בתרשים.
- ג. הוסיפו בחיצים מילות קישור מתאימות. אתם יכולים להיעזר במילות הקישור שסימנתם קודם לכן.

תרגולי קריאה - לשיפור מהירות ודיוק הקריאה

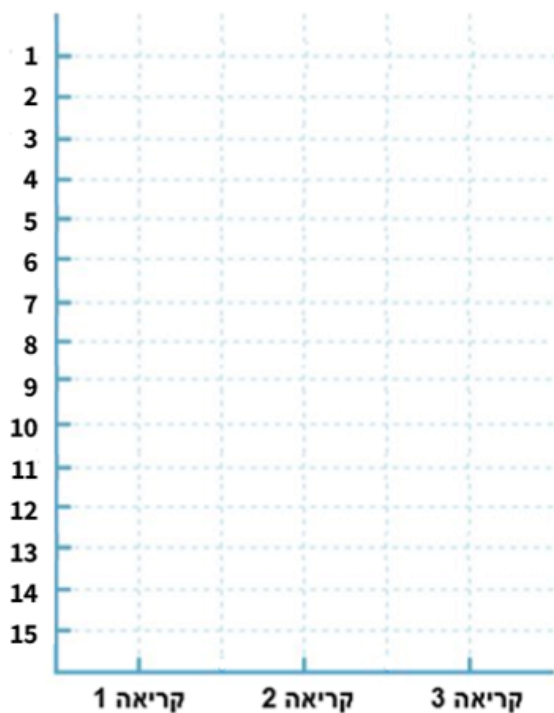

קריאה עצמית חוזרת

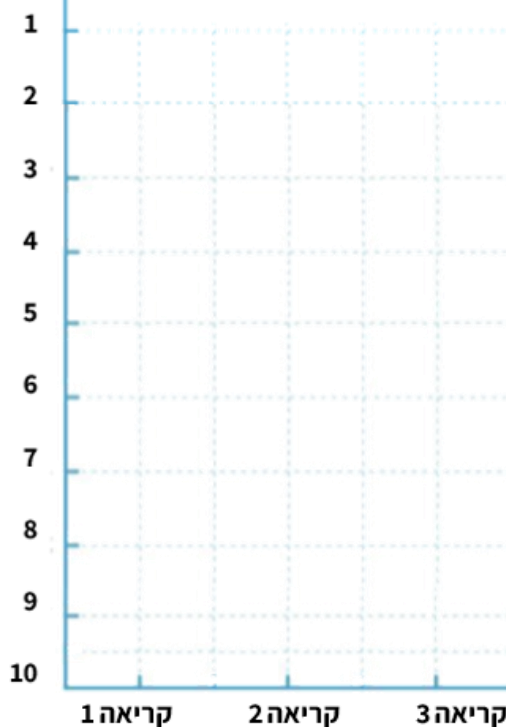
- 1) קראו ברצף את הטקסט כולו: הפעם שימו לב גם ל**דיוק וגם למהירות הקריאה**.
- 2) כדי להעריך את **קצב הקריאה** שלכם הפעילו שעון עצר בטלפון ומדדו את זמן הקריאה. השלימו בתרשים.
- 3) כדי להעריך את **הדיוק** בקריאה שלכם הקליטו את עצמכם בעזרת הטלפון הנייד. לאחר מכן האזינו לקריאתכם וסמנו על גבי הטקסט את המילים שאינכם מרוצים מאופן קריאתן - מבחינת הדיוק או הקצב. כמה מילים כאלה יש? השלימו בתרשים.

דיוק הקריאה (מספר טעויות)
שם הטקסט: _____

קצב הקריאה (מספר דקות)
שם הטקסט: _____

קריאה מהנה! תלקיט לתרגול שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא

נהניתם לקרוא את הכתבה
איך הפכה "בולען" למילת השנה?
מוזמנים לקרוא כתבות מעניינות נוספות
בכתב העת "סימניה".

סימניה
ירחון בעברית קלה

